

Een storm in een glas wijwater?

Al weer meer dan een jaar zijn wij verlost van de neo-antipapisme- annex anti-neopapisme-diskussie zoals die naar aanleiding van Netty Rosenfelds 'Godsdienst R.K.' gewoed heeft. Hoe weldadig die stilte was blijkt wederom na lezing van het — mede naar aanleiding van de VPRO-film — onlangs verschenen boek van Walter Goddijn e.a. 'Godsdienst: R.K. Herleeft het antipapisme of zijn de katholieken niet te vertrouwen?' (Ambo, Baarn 1980). Bovendien wordt duidelijk dat het anti-papisme-debat volstrekt dood is en met deze uitgave definitief ten grave gedragen.

Verder dan 200 pagina's draagt dit onderwerp niet, en zover niet eens. Ik ben niet in mijn aanvankelijke opzet geslaagd over dit boek een recensie te schrijven. Alleen de titel van die geplande recensie heb ik gehandhaafd. Het vraagteken is later toegevoegd. Want de lezing van *Godsdienst R.K.* heeft toch nog iets in mij losgemaakt. De bundel bevat namelijk een bijdrage van dr. Cornelis Verhoeven, de classicus en literator die onlangs gelauwerd werd met de P. C. Hooft-prijs. Verhoeven analyseert 'een geval van anti-papisme' (p. 91-107). Het stuk bevat de tot essay verheven boosheid die Verhoeven als columnist al eerder had laten blijken. Die boosheid is begrijpelijk; men kan moeilijk beweren dat met name toespelingen op de fysiognomiek van katholieken behoorlijk zijn. Verhoeven zegt te willen strijden 'tegen de morele en intellectuele vervuiling die in onze dagen overal dreigt' (p. 91). Het noodlot wil dat de auteur zelf slachtoffer wordt in deze strijd. Ik acht het namelijk onbehoorlijk, ongepast en hemeltergend wanneer het antipapisme anno nu gemeten wordt aan het antisemitisme dat de Westerse cultuur sinds mensenheugenis teistert ('Antipapisme is vertaald antisemitisme, even giftig en even gevaarlijk', p. 99). Een

grein van historisch bewustzijn moet voldoende zijn om de ongepastheid van een dergelijke onderneming op voorhand te beseffen. Hoe onhoudbaar zo'n betoog is blijkt wanneer het opgeschreven is. De gevolgen van het antisemitisme in verleden en heden, het georganiseerde karakter ervan (met name ook in kerkelijk verband!), het racisme dat eraan ten grondslag ligt — om maar enkele 'kleinigheden' te noemen — het is Verhoeven, zo lijkt het, een zorg. De noodlotfilosofie die hij verkondigt (katoliek zijn is 'geen keuze maar een lot', p.101), moet de redenering redden maar is voor mij een wisseltruc, waarin ieder verantwoordelijkheidsbesef ontfoetseld of verduisterd wordt.

Dr. Cornelis Verhoeven wordt bedankt! Laat hem — en met hem iedere paap en antipaap — zich eens verdiepen in de tolerante geesteshouding die uitgedragen werd door P. C. Hooft, wiens naam de literator en wiens aan Vergilius ontleend devies de classicus Verhoeven toch moet aanspreken. Hoofts devies luidde: 'Omnibus idem' ('Voor allen dezelfde'). Ze waren hem allemaal even lief, hij behandelde ze allemaal gelijk; ongeacht hun afkomst, ongeacht hun godsdienst.

Alleen in de oefening van een dergelijke mentaliteit — die in het verzuilde Nederlandse schoolsysteem nog nauwelijks aan bod komt — ligt een remedie tegen antipapisme en ongezonde reacties daarop. Het lijkt hoog tijd dat kinderen uit de diverse levensbeschouwelijke windrichtingen *elkaar* leren verstaan. Dat is geen pleidooi voor een openbare school, die met kerstmis al even obligeert 'o denneboom' blèrt als de naaste buur het 'stille nacht'. Er moet een *nieuwe* schoolstrijd worden aangegaan om de kwaliteit van het geestelijk bestaan niet verder te laten aantasten door muizenissen uit een grijs verleden. En zo kan ook een boekje over een achterhaalde problematiek, een (wellicht onbedoelde) aanzet leveren tot vernieuwende gedachten.

Jacques Janssen

Een nieuwe naam voor een nieuwe opleiding

De K en O-opleiding is in een nieuw jasje gestoken. Er zal voortaan sprake zijn van de Hogere Beroepsopleiding Jeugdwelzijns-werk of - in de wandeling - HBO-J, en negen scholen van Leeuwarden tot Maastricht gaan deze opleiding ter hand